

BOERENPROTEST

WETENSCHAP HEEFT GEEN MENING

13 februari 2024

Het is geen nieuws meer. Het boerenprotest zwelt verder aan, krijgt een nooit geziene weerklank en geniet kennelijk ook veel sympathie bij de bevolking. Zelfs mensen die als gevolg van blokkades uren in de file staan, blijven opvallend positief. De politie treedt niet op, ontzettingen via eenzijdige bevelschriften (die bijvoorbeeld wel kwistig gebruikt werden bij de syndicale blokkades van Delhaize -supermarkten) blijven kennelijk uit en de actievoerders worden ontvangen op ministeriële kabinetten. Een pas met veel moeite gestemd decreet staat op de helling en zelfs in Europa smeedt men plannen om de zogeheten Green Deal terug te schroeven. De Europese Natuurwet die onder druk van de boerenlobby in de loop van het legistiek proces (wetgevingstechniek) al veel van haar angels is kwijtgeraakt, moet in afwachting van haar definitieve stemming nog verder vleugellam gemaakt worden en de Kader Richtlijn Water (waarvan de impact met ingang van 2027 realiteit zou worden) moet de keel over door in ruime uitzonderingen te voorzien. Een richtlijn over gebruik van pesticiden in de landbouw wacht eenzelfde lot, zo blijkt.

Wat is er aan de hand?

1. WAT ZIJN DE EISEN VAN DE BOEREN?

Om dit in Europa onder landbouwers wijd gedragen protest beter te begrijpen, proberen wij eerst hun eisenpakket te achterhalen. Dit is niet gemakkelijk omdat de eisen in-achterkamer-cenakels worden geformuleerd waarop natuur- en milieuverenigingen zelf niet uitgenodigd worden. Een greep uit de informatie die daaromtrent wordt gepubliceerd op de websites van de verschillende boerenorganisaties (Boerenbond, Algemeen Boerensyndicaat en Groene Kring) levert volgende syn-

these op:

- eis tot respect van burger en beleidsmaker: "De manier van omgaan met de toekomst van een sector die voedsel produceert, strategisch is en duidelijk aan de alarmbel trekt, is schandelijk. Dit moet veranderen".
- stop het teveel aan regelgeving. "Haal de betuttelende en absurde regels uit het Vlaamse beleid: grond braak laten liggen, kalenderlandbouw en ongebreidelde administratie".
- nood aan rechtszekerheid – vergunningen moeten worden verleend voor een duur minstens gelijk aan de afschrijvingstermijn van de investeringen en moeten in dit periode onaan-tastbaar zijn.
- eis tot jongeboerentoets: "De jonge boeren eisen om een jongeboerentoets in te voeren op al het beleid dat van toepassing is op landbouw".
- eis om concrete maatregelen te nemen die jonge boeren toekomstperspectief bieden: "Maak beleid dat de boer van morgen in staat stelt om een bedrijf over te nemen, een inkomen te halen en op de lange termijn te denken".
- eis voor een shift van het Europees beleid: 'Herschrijf de Green Deal en natuurherstelwet zo, dat ze haalbaar, betaalbaar en uitvoerbaar zijn voor jonge boeren'.

2. Politici PLAT OP HUN BUIK?

De boeren, zo luidt de retoriek, weten zelf best hoe om te gaan "met de omgeving en het platteland om ook in een mooie omgeving in de toekomst voldoende gezond voedsel van bij ons te kunnen garanderen" (sic).

Hoezeer de landbouwers bezorgd zijn om gezond voedsel te produceren, is reeds gebleken toen zij van de Commissievoorzitter onmiddellijk en onvoorwaardelijk toezeggingen kregen om de richtlijnen inzake gebruik van pesticiden te herzien. De voorzitter van de Europese Commissie kondigde aan dat ze de Europese pesticidewet, die bepaalt dat het gebruik van pesticiden tegen 2030 moet halveren, zou intrekken.

Richtlijn 2009/128/EG stelt regels vast voor een duurzaam gebruik van pesticiden. De richtlijn heeft als doel de milieu- en gezondheidsrisico's van pesticiden te beperken en het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen te verminderen. Niet alleen moet de afhankelijkheid van pesticiden gereduceerd worden, maar ook alternatieven worden be-

vorderd. De RL bevatte concrete instructies aan de lidstaten en een tijdschema waarbinnen deze regels diende te zijn omgezet in interne rechtsregels.

Ook de klimaatdoelstellingen voor de landbouwsector, opgelegd in de Green Deal, liggen aan scherven. Ons voedselsysteem is verantwoordelijk voor een derde van de broeikasgasemissies en heeft een grote impact op de biodiversiteit. Maar landbouw bleef in het Europese klimaatbeleid grotendeels buiten schot. Dat veranderde in 2020, toen de Commissie de 'Van boer tot bord'-strategie voorstelde. Europa wil de emissies van broeikasgassen met 90 procent verminderen tegen 2040. In de eerste versies van de tekst stonden nog verwijzingen naar de landbouw (min 30 procent) en de consument (minder vleesconsumptie). Die werden weggegomd. De week voordien had de Commissie ook al de verplichting voor boeren om 4 procent van hun grond braak te laten liggen, on hold gezet.

3. QUID AANKOOP LANDBOUWGRONDEN ?

In het licht hiervan is de boereneis om agrarisch gebied voor eeuwig te verankeren in de planologie niet redelijk te verantwoorden. Landbouw in Vlaanderen neemt bijna de helft van de totale grondoppervlakte in. Dat aandeel is nagenoeg stabiel gebleven de voorbije dertig jaar. Van een grote afname is dus geen sprake. Tegelijk draagt de landbouwsector slechts 0,65 procent bij tot het bruto binnenlands product (bbp).

De landbouwsector neemt dus nog bijna de helft van de oppervlakte in, terwijl de bevolking aangroeit, het economische belang beperkt is en de natuur steeds meer verdrukt raak. Maar landbouwgrond duurzaam bestemmen voor natuur zou aan banden moeten worden gelegd. Voorwaar een vreemde kronkel uit het hoofd van een minister die zelf een moestuin aanlegde in agrarisch gebied.

4. WETENSCHAP IS GEEN MENING

De Trumpiaanse halve waarheden die in deze worden verspreid, zijn te talrijk om in dit bestek allemaal te bespreken, maar het meest in het oog springende 'fake news' is wel dat landbouw en industrie op ongelijke wijze worden behandeld inzake stikstof. De belangrijkste bronnen van stikstofverbindingen in de lucht zijn ammoniak NH₃ en verschillende stikstofoxiden met de algemene formule NO_x. De totale ammoniak-uitstoot komt voor 85% op het conto van de landbouw; de totale NO_x uitstoot is voor het grootste deel afkomstig van wegverkeer (35%) en industrie (9,7%), tegenover 16,6 % voor de landbouw.

Uit wetenschappelijk onderzoek blijkt dat de landbouw meer stikstof uitstoot dan alle andere bronnen en dat al die andere sectoren hun emissies de laatste twintig jaar significant hebben herleid ... in tegenstelling tot de landbouw.

Bovendien is stikstof niet gelijk aan stikstof !!! Zowel qua directe toxiciteit als qua verzuring is NO_x minder schadelijk dan NH₃. Uit onderzoek van het Instituut voor Natuur- en bosonderzoek (INBO) is gebleken dat de directe toxiciteit van ammoniak groter is als deze van stikstofoxiden (hoewel NO₂ veel schadelijker voor de longen blijkt te zijn dan ammonium). Ook aangaande de verzuring is NO_x minder schadelijk dan NH₃. Dat er in een regeling die tot stand is gekomen tot bescherming van Speciale Beschermingszones (vanuit de Habitatrictlijn) en VEN-gebieden, dus wordt gekozen voor een gedifferentieerde aanpak is derhalve perfect verklaarbaar, zeker wanneer is aangetoond dat er tot op vandaag nauwelijks inspanningen geleverd zijn voor de reductie van NH₃.

Er is dus wel degelijk een reden voor een gedifferentieerd beleid en dat is ook de boodschap die aan het Grondwettelijk Hof zal worden voorgelegd.

Er is dus nood aan debat met alle betrokken sectoren, inclusief de milieuorganisaties, maar enkel op basis van wetenschappelijke argumenten en zonder dat aan het grondwettelijk standstill-beginsel (verbod op achteruitgang inzake milieubeleid) kan worden getornd. De boeren kunnen vooral gehoord worden inzake hun aanspraken op een rechtvaardigde prijsvorming.

